

Doğa ve Kirlilik • Brigitte Labbé

Çıtır Çıtır Felsefe Dizisi • Çocuk Kitaplar • Resimleyen: Jacques Azam • Türkçesi: Azade Aslan

40 sayfa • Önerilen sınıflar: 4, 5, 6

DOĞA ve EVREN • HAKLAR • BİLİM ve TEKNOLOJİ • SORUMLULUKLAR

doğa sevgisi • çevre • beslenme • atıklar • Dünya • felsefe • geri dönüşüm • genetiği değiştirilmiş organizma (GDO) • doğal yaşam • icatlar • hava kirliliği • ekoloji

Her yaştan okuru felsefeyle buluşturan “Çıtır Çıtır Felsefe” dizisinin 10. kitabı doğa ve çevre üzerine düşündürüyor. **Brigitte Labbé**'nin yazdığı dizi, yaşamı ve dünyanın işleyişini anlamaya çalışan çocuklara yardımcı olacak temel sorularla kurgulanıyor. Her birinde farklı bir konunun ele alındığı, günlük yaşamda sıkça karşılaştığımız örnek olayların öyküleştirildiği kitaplar, **Jacques Azam**'ın karikatür tadındaki resimleriyle renkleniyor.

İnsan, zekâsı sayesinde hayatını kolaylaştıran binlerce şey icat etti. Büyük bir uygarlık yarattı. Ama bunu yaparken, kendini gitgide bütün diğer canlılardan üstün hissetmeye başladı. Doğaya istediği gibi kullanabileceği dev bir depo, her şeyi atabileceği devasa bir çöplük gibi davranmaya başladı. Sonunda insan, kendisinin de doğanın parçası olduğunu, yeryüzünde yaşamları birbirine bağlı canlılardan yalnızca biri olduğunu unuttu...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Doğa denince aklınıza neler geliyor; neleri kapsar? İnsanın doğayla nasıl bir ilişkisi var?
- 2- Kitabın başında Jülide ve Faruk'un sorduğu soruyu yanıtlayın: Petrol sızıntısı nedir? Denize petrol sızması, tatilin berbat olmasından başka ne sıkıntılar yaratır?
- 3- Neden yakın olsa bile her yere çoğunlukla arabayla ya da otobüsle gidiyoruz? Çevreye saygılı ulaşım yöntemleri neler? Bu yöntemleri hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?
- 4- “Doğanın kendisini yenilemesine izin vermeden onu sömürmek kirliliktir,” görüşünü somut örneklerle açıklayın; doğanın kendisini yenilemesi ne demek? Balık avlama yaşağının bu konuyla ilgisi olabilir mi? Nasıl?
- 5- Doğanın kirlenmesi ne anlama geliyor? Ağaçların dökülen yaprakları, yere atılmış bir muz kabuğu ya da sigara izmariti doğayı ne kadar kirletir?
- 6- Çernobil Nükleer Santrali'ndeki patlama Ukrayna'da gerçekleştiği halde neden dünya felaketi olarak görülüyor? Nükleer santraller için ne düşünüyorsunuz?
- 7- İnsanın ateşi bulması da dahil olmak üzere, yapılan bütün icatların yeni riskler, yeni kirlilikler yaratması ne demek? Ateşi bulmak, gemileri ya da uçakları icat etmek, buzdolabı yapmak doğa için neden risk oluşturuyor? İcatlar yapılmamalı, insanlar taş devrinde olduğu gibi mi yaşamalı? Öneriniz nedir?
- 8- GDO ne demek? GDO'ların tarımı iyileştirerek açlığa çözüm bulacağı düşüncesine ne diyorsunuz? Neden GDO'lu ürünlere karşı çıkılıyor? Tümünden yasaklanmalı mı?
- 9- Uygarlaşmak ne demek? Uygarlaşmakla doğal yaşam çelişir mi? Hem doğal yaşamı korumak hem de uygarlaşmak mümkün değil mi? İkiisi nasıl bağdaştırılabilir?
- 10- Dünyanın –Türk, Alman, Japon, İngiliz– her ülkenin vatandaşının ortak vatani olduğu gerçeği, birey olarak her birimize ne gibi sorumluluklar yüküyor?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Proje:** Öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup dünyanın geleceğine ve çevreye saygı göstermek için günlük yaşamda dikkat edilebilecek önlemler ve alışkanlık değişimleriyle ilgili önerilerini hazırlasın. Grupların çalışmaları paylaşıldıktan sonra ortak hareket noktaları saptanarak yaygınlaştırılınsın. 2 aylık süre sonunda her öğrenci konuyla ilgili çevresinde yarattığı değişimi raporlasın.
- **Araştırma:** Sınıfça Çernobil olayını araştırın. Gerçekleşme nedenini, dünya için önemini, başka Çernobil'lerin gerçekleşme riskini, çıkarılması gereken dersleri irdeleyin. Ulaşılan bilgileri, görsellerle birlikte sınıfça tartışın ve konuya ilişkin kısa bir sonuç bildirisi hazırlayarak yaygınlaştırın.
- **Röportaj:** Sınıftan gönüllü bir ekibin, okulun bulunduğu il / ilçedeki yerel yönetimden (belediye vb.) bir yetkiliyle röportaj yapmasını sağlayın. Öncesinde öğrenciler sorulacak soruları hep birlikte oluştursunlar. Çevre ve doğayı koruma konularında neler yapıldığına, planlara, sorunların neler olduğuna ilişkin bilgiler toplansın. Alınan bilgiler bir metin halinde düzenlenip okul genelinde paylaşılınsın.
- **Uygulama:** 9. sayfada Alara'nın kurduğu anlatılan "Sıfır Kirlilik Partisi"nin benzerini siz de sınıfınızda kursanız ilkeleriniz neler olur? Hep birlikte çalışarak grubunuzun ismine ve ilkelerinize karar verin; diğer sınıflardan da ilgilenecekleri kazanmaya çalışın.
- **Yarışma:** Öğrenciler icatları çalışmak üzere ikili gruplara ayrılınsın. Her takım diğerine uygarlığın gelişimi için önemli olan bir icadı (ateş, bıçak, tarım, liman, balıkçılık vs.) sorsun. Sorulan takım, o icadın doğa ve dünya için riskini açıklasın. Örnek: ateş-yangın, bıçak-yaralanma, ekip biçme-toprağın yorulması, liman-kıyının doldurulması, balıkçılık-balığın azalması... İkili gruplar çok geniş düşünebilir, yaratıcı "icatlar" ve sonuçlar üretebilirler. Cevapları en çok beğenilen 3 ikili "Doğa Dostu" olarak ayakta alkışlansın.
- **Canlandırma:** Martı, yunus, zeytin ağacı, ırmak, sincap, fil vb. bir canlıyı ya da doğanın herhangi bir unsurunu gönüllü öğrenciler tarafından canlandırın. Her birini ne tür tehditlerin beklediğini, kimlerden zarar gördüklerini, eski hayatlarını ve geleceklerini, türlerinin yaşam risklerini kendi ağızlarından anlatacakları küçük dramalar hazırlayın. Aksesuarların da kullanılabileceği bu canlandırmaların sonunda, her biri için ortak tehlikenin ne olduğunu saptayın. Sonuçlarınızı sloganlaştırarak yaygınlaştırın.
- **Tartışma:** Öğrenciler birbirini görececek biçimde otursun. Herkes hiç yorum yapmadan, çevrede atık diye nitelenenlere birer örnek versin. (İnşaat molozu, karpuz kabukları, eski ayakkabı, bitmiş pil, cips paketi, kırık bardak, patlamış ampul, bayat pizza parçaları, boş kola kutusu vs.) 2 öğrenci örnekleri tahtaya yazsın. Çember tamamlanınca tahtadaki örnekleri dönüştürülebilir ve kötü atık olarak ayrıştırınsın. Kötü atıkların nasıl azaltılabileceğine ilişkin fikirlerin üretileceği ikinci bir seans gerçekleştirilsin. Etkinlik farkındalık yaratacak bir duyuruyla sonlandırılınsın.
- **Sergi:** Doğa sevgisi, çevre, dünya ve geleceğimiz konuların anlatıldığı "Doğal Yaşam" isimli fiziki ya da dijital bir pano oluşturun. Öğrencilerin konularla ilgili çektikleri fotoğrafların, derledikleri yazıların, şiirlerin, basından haberlerin ve konulara dikkat çeken sloganların yer aldığı pano, doğanın kirlenmesinin aslında insan hayatının kirlenmesi olduğunu kanıtlasın. Sloganlara örnek: Beton binalar insanı değil zevki öldürür! Gürültü öldürmez, hayattan bezdirir! Zeytin ağaçlarına dokunma; kömür yenmez!..